

I

New York/Albany

I

‘Papa, ik ben moe,’ zei het meisje met de rode broek en het groene bloesje kribbig. ‘Kunnen we niet even rusten?’

‘Nog niet, liefje.’

Hij was een forse, breedgeschouderde man in een kaal, afgedragen corduroy jasje en een vaalbruine gekeperde broek. Elkaar bij de hand houdend liepen hij en het meisje Third Avenue in New York City op en ze liepen hard, ze renden bijna. Hij keek over zijn schouder en de groene wagen was er nog, hij kroop traag verder op de rijstrook langs het trottoir.

‘Toe nou, papa. *Toe nou.*’

Hij keek naar haar en zag hoe wit haar gezicht was. Er lagen donkere kringen onder haar ogen. Hij tilde haar op en nam haar op zijn gebogen arm, maar wist niet hoelang hij dat zou kunnen volhouden. Hij was zelf ook moe en Charlie was geen lichte last meer.

Het was halfzes in de namiddag en het verkeer op Third Avenue zat vast. Inmiddels staken ze straten over in de hogere nummers zestig en die zijstraten waren zowel duisterder als minder druk. Maar daarvoor was hij juist bang.

Ze botsten tegen een vrouw op, die een wagentje vol groenten duwde. ‘Kun je niet uitkijken waar je loopt?’ zei ze en was weg, opgeslokt door de jachtende drommen.

Zijn arm begon moe te worden en hij zette Charlie op zijn andere arm. Vlug keek hij nog eens om en de groene wagen was er nog,

volgde hen nog altijd op ongeveer een half blok afstand. Er zaten twee mannen voorin en achterin zat een derde, meende hij.

Wat moet ik nu doen?

Hij wist er geen antwoord op. Hij was moe en bang en het denken viel hem moeilijk. Ze hadden hem op een slecht moment betrappt en dat wisten die schoften waarschijnlijk. Wat hij wilde doen was gewoon op dat smerige trottoir gaan zitten om zijn frustratie en angst uit te schreeuwen. Maar dat was geen oplossing. Hij was de volwasene. Hij zou voor hen beiden moeten denken.

Wat moeten wij nu doen?

Geen geld. Dat was misschien wel het grootste probleem na het feit van de mannen in de groene wagen. Zonder geld kon je in New York niets beginnen. Mensen zonder geld verdwenen in New York; ze vielen op de trottoirs neer en geen mens zag ze ooit terug. Hij keek over zijn schouder achterom, zag dat de groene wagen iets dichterbij was gekomen en het zweet liep hem iets vlugger langs zijn rug en armen. Als ze zoveel wisten als hij vermoedde – als ze wisten hoe weinig fut hij in feite nog over had – dan zouden ze misschien proberen hem hier en nu te pakken. En van al die mensen zouden ze zich ook niets aantrekken. In New York kweek je die rare blindheid aan, zolang het jou niet overkomt. Hebben ze me nagetrokken? vroeg Andy zich wanhopig af. In dat geval weten ze het en dan is het zo ongeveer een bekeken zaak. Als ze het gedaan hadden, kenden ze het patroon. Zodra Andy wat geld in handen had, zouden de vreemde dingen zich een tijdje niet voordoen. De dingen waarvoor zij belangstelling hadden.

Blijf doorlopen.

Ja, meneer. Zeker, meneer. Waarheen?

Om twaalf uur die middag was hij naar de bank gegaan, omdat zijn radar gewaarschuwd had – dat zonderlinge voor gevoel, dat ze hem weer op de hielen zaten. Er stond geld op de bank en Charlie en hij konden ermee vluchten, als het nodig was. En was dat niet vreemd? Andrew McGee had geen rekening meer bij de Chemical Allied Bank te New York, geen persoonlijk tegoed, geen handelstegoed, geen spaarrekening. Dat alles was in rook opgegaan en toen begreep hij dat ze deze keer van plan waren werkelijk toe te slaan. Was dat alles echt nog maar vijf en half uur geleden?

Misschien was er toch nog een sprankje over. Een heel klein sprankje maar. Het was vrijwel een week geleden die laatste keer – die presuïcidale man bij de Confidence Associates, die de gebruikelijke voorlichtingsavond op donderdag had bezocht en die griezelig be-daard was begonnen te spreken over de manier waarop Hemingway zelfmoord had gepleegd. En op weg naar buiten had Andy, met zijn arm achteloos om de schouders van hem heen, de presuïcidale fi-guur een zet gegeven. Nu hoopte hij verbitterd dat het raak was geweest. Want het zag er helemaal naar uit dat hij en Charlie dege-nen waren die ervoor zouden moeten betalen. Hij hoopte haast dat een kleine herhaling...

Maar nee. Dat zette hij van zich af, ontzet en walgend van zich-zelf. Dat was iets wat je *niemand* kon toewensen.

Een klein sprankje, bad hij. Dat is alles, God, één klein sprankje maar. Voldoende om Charlie en mij hier uit de puree te helpen. *En o god, wat zul je ervan lusten... plus het feit dat je een maand erna uitgeschakeld zult zijn als een radio met een kapotte buis. Wie weet wel zes weken. Of misschien echt dood, terwijl je waardeloze herse-nen uit je oren druipen. Wat zou er dan van Charlie terechtkomen?*

Ze waren bij Seventieth Street en het licht stond op rood. Verkeer dromde voorbij en voetgangers hoopten zich op bij de hoek van de smalle straat. En plotseling besepte hij dat dit het punt was waar de mannen in de groene wagen hen zouden grijpen. Levend als het kon, natuurlijk, maar als er moeilijkheden zouden dreigen... ach, voor Charlie hadden ze waarschijnlijk ook instructies.

Misschien willen ze ons niet eens meer levend hebben. Misschien hebben ze besloten de status quo gewoon te handhaven. Wat doe je met een onjuiste vergelijking? Uitwissen op het bord.

Een mes in de rug, een pistool met demper, best mogelijk iets ge-heimzinnigers – een druppel zeldzaam gif in de punt van een naald. Krampen op de hoek van Third en Seventieth. Agent, deze man heeft zeker een hartaanval gehad.

Hij zou het van dat sprankje moeten hebben. Er zat gewoon niets anders op.

Ze waren bij de wachtende voetgangers op de hoek. Aan de over-kant was het voetgangerslicht nog rood en leek dat eeuwig te blij-ven. Hij keek achterom. De groene wagen was gestopt. De portieren

aan de trottoirkant gingen open en twee mannen in colberts stapten uit. Ze waren jong en gladgeschoren. Ze zagen er heel wat fitter uit dan Andy McGee zich voelde.

Hij begon zich met zijn ellebogen door de drom voetgangers te werken en onderwijl zocht zijn blik als een razende naar een lege taxi.

‘Hé, knaap...’

‘Jezus, man!’

‘Pas op, meneer, u trapt op mijn *bond*...’

‘Excuseer... excuseer...’ zei Andy vertwijfeld. Hij speurde naar een taxi. Er was er niet een. Op elk ander ogenblik zou de straat ermee verstopt zijn geweest. Hij kon de mannen uit de groene wagen op hen af voelen komen, gretig om hem en Charlie te grijpen, om hen god mocht weten waarheen te brengen, naar de Winkel, naar een of andere rotplaats of om nog iets anders te doen... Charlie legde haar hoofd op zijn schouder en gaapte.

Andy zag een vrije taxi.

‘Taxi! Taxi!’ schreeuwde hij en zwaaide als een gek met zijn vrije hand.

Achter hen lieten de beide mannen alle schijn varen en begonnen te rennen.

De taxi schoof naast hen.

‘Stop!’ brulde een van de mannen. ‘Politie! Politie!’

Een vrouw achter in de drom op de hoek gilde, waarna alle mensen zich begonnen te verspreiden.

Andy trok het achterportier van de taxi open en gaf Charlie aan. Hij schoot na haar naar binnen. ‘La Guardia, plankgas,’ zei hij.

‘*Stoppen, chauffeur. Politie!*’

De taxichauffeur draaide zijn hoofd om naar de stem en Andy gaf kracht – heel zachtjes. Een dolk van pijn werd recht in het midden van Andy’s voorhoofd gestoken en snel teruggetrokken, een vage pijnlocatie achterlatend, zoiets als ochtendhoofdpijn, die je krijgt als je op je nek slaapt.

‘Ze moeten die zwarte man met die geruite pet geloof ik hebben,’ zei hij tegen de chauffeur.

‘Precies,’ zei de man en reed bedaard weg van het trottoir. Ze volgden East Seventieth.

Andy keek om. De beide mannen stonden alleen op het trottoir. De overige voetgangers wilden niets met hen te maken hebben. Een van de twee mannen trok een walkietalkie van zijn riem en begon erin te praten. Toen waren ze verdwenen.

‘Die zwarte man,’ zei de chauffeur, ‘wat had hij gedaan? Een slijterij beroofd of zo?’

‘Weet ik niet,’ zei Andy en trachtte na te gaan wat hij verder moest doen, hoe hij die taxichauffeur met de geringste krachtafgifte zo productief mogelijk kon maken. Hadden ze het kenteken van de taxi opgenomen? Hij zou er rekening mee moeten houden. Maar ze zouden geen zin hebben om naar de gemeentelijke of de staatspolitie te lopen en ze zouden, een poosje althans, overrompeld zijn en in verwarring.

‘Het is een grote troep junkies, de zwarten in deze stad,’ zei de chauffeur. ‘Mij hoeven ze niks te vertellen.’

Charlie viel in slaap. Andy trok zijn corduroy jasje uit, vouwde het op en schoof het onder haar hoofd. Hij voelde inmiddels een vage hoop. Als hij dit goed aanpakte, lukte het misschien. Het geluk had hem wat Andy (zonder het geringste vooroordeel) als een ‘makkie’ beschouwde, in de schoot geworpen. Hij was van de soort die het gemakkelijkst te drijven was en het verst: hij was blank (oosterlingen waren de taaiste, om de een of andere reden); hij was erg jong (bij oude mensen was het vrijwel onmogelijk) en van middelmatige intelligentie (intellectuelen waren het gemakkelijkst te manipuleren, domme mensen veel moeilijker en met zwakzinnigen was het onmogelijk).

‘Ik heb iets anders bedacht,’ zei Andy. ‘Breng ons maar naar Albany.’

‘*Waarheen?*’ De chauffeur staaarde hem aan in de achteruitkijkspiegel. ‘Man, ik kan geen vrachtje naar Albany brengen, ben je nou helemaal gek?’

Andy pakte zijn portefeuille, waarin nog een biljet van een dollar zat. Hij dankte God dat het geen taxi was met een kogelvrije tussenruit, waarin contact met de chauffeur alleen mogelijk was via de gleuf voor het geld. Direct contact maakte manipuleren altijd gemakkelijker. Hij had nog niet kunnen uitmaken of dat een psychische kwestie was of niet, maar dat was nu niet belangrijk.

‘U krijgt van mij een biljet van vijfhonderd dollar,’ zei Andy rustig, ‘als u mij en mijn dochter naar Albany brengt. Oké?’

‘*Jee-zus*, meneer...’

Andy stopte de chauffeur het biljet in de hand en terwijl de chauffeur het bekeek, gaf Andy kracht... en hij deed het hard. Een gruwelijke seconde vreesde hij dat het niet ging, dat er gewoon niets meer over was, dat hij zich volkomen had uitgeput, toen hij de chauffeur dwong die niet-bestaande zwarte man met geruite pet te zien.

Toen kwam de sensatie – als steeds vergezeld van die stalen dolk van pijn. Tegelijkertijd leek zijn maag zwaarder te worden en zijn darmen verkrampden in een misselijkmakende knijpende pijn. Hij bracht een onzekere hand naar zijn gezicht en wachtte of hij zou kotsen... of doodgaan. Dat ene ogenblik *wilde* hij doodgaan, wat hij altijd wilde als hij het boven zijn krachten gebruikte – *gebruik het, misbruik het niet*, de slotkreet van een discjockey van lang geleden, hinderlijk door zijn gedachten galmend – wat ‘het’ dan ook mocht zijn. Als iemand op datzelfde moment een vuurwapen in zijn hand had geduwd...

Toen keek hij opzij naar Charlie, die lag te slapen, die erop vertrouwde dat hij hen uit de soep zou halen, zoals al die vorige keren, Charlie die op zijn aanwezigheid rekende als ze wakker zou worden. Ja, al die vorige keren, maar het ging dan wel om een en dezelfde soep, die smerige rotsoep, en al wat ze deden was opnieuw op de vlucht slaan. Naakte wanhoop prikte achter zijn ogen.

De sensatie verdween... maar niet de hoofdpijn. De hoofdpijn zou steeds erger worden en eindigen in een verpletterend gewicht, dat rode pijscheuten door zijn hoofd en nek stuurde bij elke polsslag. Schitterlichten zouden zijn ogen machteloos doen tranen en pijlen van foltering afschieten in het weefsel vlak achter zijn ogen. Zijn neusholten zouden zich sluiten en hij zou door zijn mond moeten ademen. Drillboren in zijn slapen. Zachte geluiden versterkt, normale geluiden zo hard als mokers, harde geluiden ondraaglijk. De hoofdpijn zou verergeren, tot zijn hoofd aanvoelde alsof het met een folterwerktuig werd verbrijzeld. Vervolgens zou de pijn zes, acht, misschien tien uren op dat niveau blijven. Ditmaal wist hij het niet. Hij was nog nooit zozeer tot het uiterste gegaan, terwijl hij de totale uitputting zo nabij was. Zolang hij in de greep van de hoofdpijn was, hoelang die ook mocht duren, zou hij vrijwel hulpeloos zijn.

Charlie zou op hem moeten passen. God wist dat ze dat vaker had gedaan... maar ze hadden geluk gehad. Hoe vaak kon je geluk hebben?

‘Tjee, meneer, ik weet niet...’

Wat inhield dat hij moeilijkheden met de wet vermoedde.

‘De zaak gaat alleen door als u er niet met mijn dochtertje over praat,’ zei Andy. ‘Ze is de laatste twee weken bij mij geweest. Moet morgenvroeg weer bij haar moeder thuis zijn.’

‘Omgangsrecht,’ zei de chauffeur. ‘Ik weet er alles van.’

‘Ja, ziet u, ik moest haar terugvliegen.’

‘Naar Albany? Met de Ozark zeker?’

‘Precies. Nu zit het zo dat ik doodsbenauwd voor vliegen ben. Ik weet dat het idioot klinkt, maar het is nu eenmaal zo. Meestal rijd ik haar terug, maar deze keer begon mijn ex-vrouw het me lastig te maken en... ik weet niet.’ Andy wist het ook werkelijk niet. Hij had het verhaal ter plekke uit zijn duim gezogen en nu leek het volkomen de mist in te gaan. Het zou wel van zijn totale uitputting komen.

‘Dan zet ik jullie op het oude vliegveld van Albany af en Ma weet niet beter of jullie zijn komen vliegen?’

‘Dat klopt.’ Zijn hoofd beukte.

‘En Ma weet ook niet beter of u bent geen schijtlaars, heb ik dat goed?’

‘Ja.’ Schijtlaars? Wat kon de man bedoelen? De pijn werd heel erg.

‘Vijfhonderd dollar om een vliegtochtje mis te lopen,’ zei de chauffeur dromerig.

‘Het is het me waard,’ zei Andy en zette voor het laatst wat kracht. Op heel zachte toon, haast in het oor van de chauffeur voegde hij eraan toe: ‘En het zal het u ook wel waard zijn.’

‘Ja, hoor eens,’ zei de chauffeur peinzend, ‘ik sla geen vijfhonderd dollar af. Neem dat van me aan.’

‘Oké,’ zei Andy en ging gemakkelijk zitten. De taxichauffeur was tevredengesteld. Hij verbaasde zich niet over Andy’s rammelende verhaal. Hij vroeg zich niet af hoe een meisje van zeven in oktober, terwijl de school allang begonnen was, twee weken bij haar vader op bezoek kon gaan. Hij vond het niet vreemd dat ze geen van beiden zelfs maar een weekendtas bij zich hadden. Hij maakte zich nergens druk over. Hij was gemanipuleerd.

En naderhand zou Andy daarvoor de tol betalen.

Hij legde zijn hand op Charlies knie. Ze sliep vast. Ze waren de hele middag op de been geweest – vanaf het moment dat Andy haar school bereikte en haar uit de tweede klas haalde met een al weer halfvergeten verklaring... grootmoeder ernstig ziek... ze moet thuiskomen... spijt me dat ik haar zomaar uit de les haal. En op de achtergrond van dat alles een diepe, groeiende opluchting. Wat was hij bang geweest de klas van mevrouw Mishkin in te kijken en Charlies bank leeg te zien, haar boeken netjes in haar kastje geborgen: *‘Nee, meeneer McGee... Ze is twee uur geleden met uw vrienden meegegaan... Die hadden een briefje van u... Klopte dat niet?’*

Gedachten aan Vicky die thuiskwam, de schrik opeens, toen het huis die dag verlaten was. Zijn krankzinnige jacht achter Charlie aan. Want ze hadden haar al eens te pakken gehad, o ja.

Maar Charlie bleek aanwezig te zijn. Hoe krap was het geweest? Was hij hun een halfuur voor geweest? Een kwartier? Nog minder? Hij dacht er liever niet aan. Bij Nathan had hij met haar een late lunch genomen en de rest van de middag waren ze alleen maar *verdergegaan* – Andy kon zichzelf nu wel bekennen dat hij in een staat van blinde paniek was geweest –, hadden een metro, een bus genomen, maar vrijwel steeds gewoon gelopen. En nu was ze doodmoe.

Hij liet een lange blik vol liefde op haar rusten. Het haar, volmaakt blond, hing tot op haar schouders en in haar slaap had ze een stille schoonheid. Ze leek zoveel op Vicky dat het pijn deed. Hij sloot ook zijn ogen.

Op de voorbank keek de chauffeur verbluft naar het biljet van vijfhonderd dollar dat de man hem had toegestoken. Hij stopte het weg in het speciale zakje in zijn riem, waar hij al zijn fooien bewaarde. Hij vond het helemaal niet vreemd dat die knaap achterin door New York had gelopen met een klein meisje en een biljet van vijfhonderd dollar op zak. Hij vroeg zich niet af hoe hij dit moest regelen met zijn werkgever. Hij dacht alleen aan hoe geweldig zijn meisje, Glyn, het zou vinden. Glyn hield hem altijd voor dat taxi-chauffeur een triest en vervelend beroep was. Nou, ze zou opkijken van zijn trieste en vervelende biljet van vijfhonderd dollar.

Op de achterbank zat Andy met het hoofd achterover en de ogen dicht. De hoofdpijn kwam nader en nader, als een zwart paard zon-

der ruiter in een begrafenisstoet. Hij kon de hoefslagen van dat paard in zijn slapen horen: *bonk, bonk, bonk*.

Op de vlucht. Hij en Charlie. Hij was vierendertig jaar en tot een jaar geleden was hij leraar Engels geweest aan het Harrison State College in Ohio. Harrison was een slaperig universiteitsstadje. Dat goeie ouwe Harrison, midden in de Verenigde Staten. Die goeie ouwe Andrew McGee, die knappe flinke jongeman. Weet je nog van dat raadseltje? Waarom is een boer een steunpilaar van zijn samenleving? Omdat hij altijd een markante figuur is op zijn terrein.

Bonk, bonk, bonk, ruiterloos zwart paard met rode ogen naderend door de hallen van zijn geest, met ijzer beslagen hoeven die zachte grijze klompen hersenweefsel opwierpen, waarna de afdrukken zich vulden met mystieke halfronde poelen van bloed. De chauffeur was een makkie geweest. Natuurlijk. Een markante taxi-chauffeur.

Hij doezelde weg en zag Charlies gezicht. En Charlies gezicht werd Vicky's gezicht.

Andy McGee en zijn vrouw, de mooie Vicky. Ze hadden haar vingernagels uitgetrokken, een voor een. Vier hadden ze er uitgetrokken en daarna had ze gepraat. Dat was althans zijn conclusie. Duim, wijsvinger, middelvinger, ringvinger. Toen: ophouden. Ik zal praten. Ik zal u alles vertellen wat u wilt weten. Maar laat die pijn ophouden. Alsjeblieft. Dus had ze gepraat.

En daarna... wie weet was het een ongeluk geweest... daarna was zijn vrouw gestorven. Ja, sommige dingen zijn sterker dan wij beiden en andere dingen zijn sterker dan wij allemaal.

Dingen als de Winkel bijvoorbeeld.

Bonk, bonk, bonk, ruiterloos paard dat nadert, nadert, steeds dichtert nadert: kijk, een zwart paard.

Andy sliep.

En kreeg herinneringen.

2

De man die de leiding van het experiment had, was dr. Wanless. Hij was dik en kaal en had minstens één tamelijk bizarre gewoonte.

‘We gaan elk van jullie twaalf jonge vrouwen en mannen een in-

jectie geven,' zei hij en plukte een sigaret uiteen boven een voor hem staande asbak. Zijn korte roze vingers rukten aan het dunne vloeipapier, zodat er keurige kegeltjes van goudbruine tabak ontstonden. 'Zes van deze injecties zullen uit water bestaan. De overige zes zullen bestaan uit water met een minieme hoeveelheid van een chemische verbinding, die we Partij Zes noemen. De precieze aard van deze verbinding is geheim, maar het is in feite een hypnoticum en licht hallucinogeen. U dient te begrijpen dat de verbinding toegediend zal worden volgens de dubbelblinde methode... dat wil zeggen: u noch wij zullen voorlopig weten wie een schone dosis heeft gekregen en wie niet. U zult alle twaalf gedurende achtenveertig uur na de injectie onder strenge controle staan. Vragen?'

Er waren er heel wat, de meeste in verband met de precieze samenstelling van Partij Zes – dat woord *geheim* stond gelijk met het zetten van bloedhonden op het spoor van een dwangarbeider. Wanless ontweek die vragen heel handig. Niemand had de vraag gesteld die de tweeëntwintigjarige Andy McGee het meest interesseerde. Hij overwoog zijn hand op te steken in de leegte die ontstond in de vrijwel verlaten collegezaal van Harrisons gezamenlijke psychologie- en sociologiegebouw, en te vragen: 'Hé, waarom trekt u volledig bruikbare sigaretten zomaar uiteen?' Hij deed het niet. Beter de fantasie maar de vrije loop te laten, zolang die taaie toelichting duurde. Hij probeerde met roken op te houden. De oraal gefixeerden roken, de anaal gefixeerden verscheuren sigaretten. (Dat riep een vage grijns om Andy's mond op, die hij achter zijn hand verborg.) De broer van Wanless was aan longkanker gestorven en de doctor luchtte symbolisch zijn agressie op de sigarettenindustrie. Of misschien was het gewoon zo'n flamboyante tic, die hoogleraren zich eerder verplicht achten te etaleren dan te onderdrukken. Andy had als tweedejaarsstudent aan Harrison een docent Engels gehad (de man was inmiddels gelukkig met emeritaat) die voortdurend aan zijn das rook, terwijl hij college gaf over William Dean Howells en de opkomst van het realisme.

'Als er verder geen vragen zijn, verzoek ik u deze formulieren in te vullen en verwacht u dan volgende week dinsdag om negen uur precies.' Twee afgestudeerde assistenten deelden fotokopieën uit met vijfentwintig zotte vragen, met ja of nee te beantwoorden. *Hebt u ooit een psychiater geconsulteerd? – 8. Meent u ooit een authen-*

tieke parapsychologische ervaring te hebben gehad? – 14. Hebt u wel eens hallucinogene drugs gebruikt? – 18. Na een korte aarzeling streepte Andy ‘nee’ aan op die vraag en dacht: *wie heeft ze in het goede jaar 1969 niet gebruikt?*

Hij was hierbij betrokken geraakt via Quincey Tremont, de jongen met wie hij tijdens zijn studie een kamer had gedeeld. Quincey wist dat Andy’s financiële positie niet al te sterk was. Het was mei van Andy’s laatste jaar; hij was veertigste in de groep van vijfhonderdzes, derde in het Engelse programma. Maar daarmee kreeg hij geen brood op de plank, had hij tegen Quincey gezegd, die psychologie als hoofdvak had. Voor het herfstsemester had Andy een studiebeurs aangevraagd en toegewezen gekregen, waarvan hij net zou kunnen leven en aan Harrison promoveren. Maar dat was komende herfst pas en hij moest de zomermaanden overbruggen. Het beste wat hij tevoren had weten te versieren, was een verantwoordelijke, veeleisende positie als benzinepompbediende in de nachtploeg.

‘Voel jij ervoor snel tweehonderd dollar te verdienen?’ had Quincey hem gevraagd.

Andy had het lange zwarte haar uit zijn ogen gestreken en gegrinnikt. ‘In welk herentoeilet moet ik mijn concessie opzetten?’

‘Nee, het gaat om een psychologisch experiment,’ zei Quincey. ‘Wordt wél door de Gekke Dokter gedaan. Dus kijk uit.’

‘Wie is dat?’

‘Die Wanless, Tonto. Heel belangrijke medicijnman in de Psychologische Faculteit.’

‘Waarom noemen ze hem de Gekke Dokter?’

‘Nou,’ zei Quincey, ‘hij doet proeven en is ook een discipel van Skinner. Een behaviorist. De behavioristen worden tegenwoordig niet bepaald met liefde overstelpt.’

‘O,’ zei Andy zonder er iets van te begrijpen.

‘En dan draagt hij zo’n heel dikke bril zonder randen en daarmee lijkt hij sprekend op die knaap uit *Dr. Cyclops*, die de mensen ineen laat schrompelen. Ken je dat programma?’

Andy, verslaafd aan late programma’s, had het gezien en voelde zich op vertrouwd terrein. Maar hij wist niet of hij ervoor voelde mee te doen aan een experiment, gedaan door een hoogleraar, die bekendstond als a) onderzoeker en b) Gekke Dokter.

‘Zij gaan toch niet proberen mensen te laten verschrompelen?’ vroeg hij.

Quincey had hartelijk gelachen. ‘Nee, dat blijft voorbehouden aan de ploeg voor de B-horrorfilms, die de gruwel-effecten produceren,’ zei hij. ‘Aan de Psychologische Faculteit hebben ze een reeks lichte hallucinogenen getest. Ze werken samen met de inlichtingendienst van de Verenigde Staten.’

‘CIA?’ vroeg Andy.

‘Geen CIA, DIA of NSA,’ zei Quincey. ‘Niet van het formaat van die drie. Nooit gehoord van een instantie genaamd de Winkel?’

‘Misschien in een weekendbijlage of zoiets. Ben er niet zeker van.’

Quincey stak de brand in zijn pijp. ‘Die dingen gaan vrijwel over de hele linie zo,’ zei hij. ‘Psychologie, chemie, fysica, biologie... zelfs de jongens van Sociologie krijgen wat van de poet. Bepaalde programma’s worden door de regering gesubsidieerd. Dat varieert van het paringsritueel van de tsetsevlies tot het eventueel opruimen van afgewerkte plutoniumstaven. Een afdeling als de Winkel moet het hele jaarbudget opmaken om volgend jaar voor eenzelfde bedrag in aanmerking te komen.’

‘Ik ben doodsbenuwd voor die troep,’ zei Andy.

‘Haast ieder denkend mens is er doodsbenuwd voor,’ zei Quincey met een rustig, onbekommerd lachje. ‘Maar het zaakje gaat gewoon door. Wat moet onze inlichtingendienst met lichte hallucinogenen doen? Wie weet het? Ik niet. Jij niet. Waarschijnlijk weten zij het ook niet. Maar de rapporten doen het goed in besloten commissies tegen de tijd dat de budgetten weer verdeeld worden. Ze hebben binnen elke faculteit hun vriendjes. Voor Harrison is Wanless hun vriendje binnen de Psychologische Faculteit.’

‘En het bestuur keurt het goed?’

‘Doe niet zo naïef, jongen.’ Hij had zijn pijp tot zijn genoegen aan het branden gekregen en blies dikke stinkende rookwolken de woonkamer van het haveloze appartement in. Zijn stem begon daardoor meer te rollen, werd voller, bombastischer. ‘Wat goed is voor Wanless is goed voor Harrison’s Psychologische Faculteit, die komend jaar een heel eigen gebouw krijgt – geen gehok meer met schorem van Sociologie. En wat goed is voor Psychologie is goed

voor Harrison State College. En voor Harrison. En dat soort flauwekul.’

‘Denk jij dat het veilig is?’

‘Ze testen het niet op studentenvrijwilligers als het niet veilig is,’ zei Quincey. ‘Als ze ook maar de geringste twijfel hebben, testen ze het op ratten en daarna op gevangenen. Als ze jou iets inspuiten, dan kun je erop rekenen dat ze het zo’n driehonderd mensen voor jou hebben ingespoten en daarbij zijn de reacties zorgvuldig gecontroleerd.’

‘Die zaak met de CIA staat me niet aan...’

‘De Winkel.’

‘Wat is het verschil?’ vroeg Andy wrevelig. Hij keek naar Quinceys poster van Richard Nixon, staande voor een in puin gereden tweedehands wagen. Nixon grijnsde en een stomp v-teken stak omhoog uit elke vuist. Andy kon nog altijd nauwelijks geloven dat de man nog geen jaar geleden tot president was gekozen.

‘Nou ja, ik dacht dat je die tweehonderd dollar wel kon gebruiken, meer niet.’

‘Waarom betalen ze zoveel?’ vroeg Andy wantrouwend.

Quincey hief zijn handen op. ‘Andy, de regering geeft een rondje! Snap je dat dan niet? Twee jaar geleden heeft de Winkel zo’n driehonderdduizend dollar geschokt voor een uitvoerbaarheidsonderzoek naar een massaal geproduceerde, exploderende fiets – en *dat* heeft in de *Sunday Times* gestaan. Het zal wel met Vietnam te maken hebben gehad, ofschoon niemand daar waarschijnlijk ooit achter zal komen. Zoals Fibber McGee altijd zei: “Het leek destijds een goed idee.”’ Quincey klopte zijn pijp uit met snelle nerveuze bewegingen. ‘Voor dat soort jongens is de campus van elke Amerikaanse universiteit een grote Macy’s. Ze kopen hier iets, bekijken daar een etalage. Maar als je er geen zin in hebt...’

‘Och, misschien doe ik het wel. Doe jij er ook aan mee?’

Quincey had vaag gelachen. Zijn vader bezat een keten goedlopende zaken in herenkleding in Ohio en Indiana. ‘Zo hard zit ik niet om tweehonderd dollar te springen,’ zei hij. ‘Bovendien, ik heb het land aan prikken.’

‘O.’

‘Hoor es, ik probeer je niets op te dringen. Jezus, je zag er alleen wat hongerig uit. De kans is trouwens een op twee dat je in de con-

trolegroep zit. Tweehonderd dollar voor wat water in je lijf. Niet eens leidingwater, snap je? *Gedestilleerd* water.'

'Kun jij het regelen?'

'Ik ga wel eens uit met een van Wanless' assistenten,' zei Quincey. 'Ze zullen misschien zo'n vijftig aanvragen krijgen, meest uitslovers die een goede beurt bij de Gekke Dokter willen maken...'

'Ik wou dat je hem niet zo noemde.'

'Wanless dan,' zei Quincey lachend. 'Hij zorgt er persoonlijk wel voor dat de stroopsmeeders eruit geschift worden. Mijn meisje zal zorgen dat je aanvraag in zijn bakje met binnengekomen post terecht komt. De rest, beste jongen, zul je zelf moeten doen.'

Hij had de aanvraag dan ook ingediend, dadelijk nadat op het mededelingenbord van de Psychologische Faculteit de oproep voor vrijwilligers was verschenen. Een week na het indienen had een jonge assistente (Quinceys meisje, meende Andy te begrijpen) hem opgebeld en enkele vragen gesteld. Hij deelde haar mee dat zijn ouders overleden waren; dat zijn bloedgroep o was; dat hij nooit eerder had deelgenomen aan een experiment binnen de Psychologische Faculteit; dat hij inderdaad bij Harrison stond ingeschreven als laatstejaarsstudent, jaargang 69 en meer dan de vereiste twaalf punten had behaald om hem als volledig studerend te classificeren. En, zeker, hij was boven de eenentwintig en wettelijk gerechtigd elke priaat- of publiekrechtelijke overeenkomst aan te gaan.

Een week later had hij met de universiteitspost een brief ontvangen, waarin hem werd meegedeeld dat hij geaccepteerd was; er werd hem verzocht de ingesloten machtiging te tekenen. *Wilt u op 6 mei met de getekende machtiging naar kamer 100 van de Jason Gearneigh Hall komen?*

En daar zat hij, na het inleveren van de machtiging en het vertrek van de sigaretten stukscheurende Wanless (die werkelijk wat op de krankzinnige dokter uit die Cyclops-film leek), vragen over zijn religieuze ervaringen te beantwoorden in gezelschap van elf andere hogerejaars. Had hij aan epilepsie geleden? Nee. Zijn vader was plotseling aan een hartaanval overleden, toen Andy elf jaar was. Zijn moeder was omgekomen bij een verkeersongeluk, toen Andy zeventien jaar was – een akelige traumatische ervaring. Zijn enige naaste familierelatie was zijn moeders zuster, tante Cora, en die was niet al te jong meer.

Hij werkte de vragenlijst af, kruiste NEE, NEE, NEE aan. Hij kruiste maar bij één vraag JA aan: *Hebt u ooit een botbreuk of ernstige verstuiking gehad?* In de beschikbare ruimte schreef hij dat hij zijn linkerenkel had gebroken, toen hij uitgleed bij het tweede honk tijdens een wedstrijd van de Little League twaalf jaar geleden.

Hij ging zijn antwoorden nog eens na, met de punt van zijn bic vluchtig naar boven gaand. Op dat moment tikte iemand hem op de schouder en een meisjesstem, lief en enigszins schor, vroeg: ‘Mag ik die lenen als u er klaar mee bent? De mijne is droog.’

‘Tuurlijk,’ zei hij, zich omkerend. Mooi meisje. Lang. Licht kastanjebruin haar, prachtig bleke teint. Droeg een felblauw truitje en een korte rok. Fraaie benen. Geen kousen. Even een ideeetje van je toekomstige vrouw.

Hij gaf haar zijn pen en ze lachte even, dankbaar. De plafondlampen tekenden koperen glimlichten in haar haar, met een breed wit lint los in de nek gebonden, terwijl ze zich weer over haar formulier boog.

Hij nam het zijne en bracht het naar de assistent voor in het lokaal. ‘Dank u,’ zei de assistent, zo geprogrammeerd als Robbie, de robot uit het boek van Asimov. ‘Kamer 70, zaterdagmorgen negen uur. Wilt u op tijd zijn.’

‘Wat is het wachtwoord?’ fluisterde Andy hees. De assistent was zo beleefd te lachen.

Andy verliet de collegezaal en liep de hal door naar de brede deuren (buiten was de binnenplaats groen van de naderende zomer, studenten slenterden ordeloos heen en weer) en toen dacht hij aan zijn pen. Bijna had hij hem opgeofferd: het was een goedkope bic en hij moest nog studeren voor zijn laatste ronde tentamens. Maar het meisje was knap geweest, misschien een afspraakje waard, zoals het heette. Hij had geen illusies omtrent zijn eigen uiterlijk of optreden, beide nogal onpersoonlijk, of omtrent de vermoedelijke status van het meisje (gebonden, verloofd), maar het was een mooie dag en hij voelde zich prima. Hij besloot te wachten. Op zijn minst zou hij nog eens naar die fraaie benen kunnen kijken.

Drie, vier minuten later kwam ze naar buiten met een paar dictaten en een studieboek onder haar arm. Ze was werkelijk erg knap en Andy concludeerde dat haar benen het wachten waard waren geweest. Ze waren meer dan fraai, ze waren groots.

‘O, bent u daar,’ zei ze lachend.

‘Ik ben er,’ zei Andy McGee. ‘Wat vond u er nu van?’

‘Ik weet het niet,’ zei ze. ‘Mijn vriendin zegt dat dit soort experimenten doorlopend wordt gedaan – ze heeft er vorig semester eentje meegemaakt met die ESP kaarten, u weet wel, J.B. Rhine en de buitenzintuiglijke waarneming. Ze heeft er vijftig dollar mee verdiend, ofschoon ze haast geen kaart had geraden. En in dat verband dacht ik...’ Ze ging niet verder, maar haalde haar schouders op en wierp het koperkleurige haar keurig naar achteren.

‘Ja, ik ook,’ zei hij en nam zijn pen in ontvangst. ‘Zit uw vriendin bij de Psychologische Faculteit?’

‘Ja,’ zei ze, ‘en mijn vriend ook. Hij volgt nog college bij dr. Wanless en kon dus niet meedoen. Strijdigheid van belangen of iets dergelijks.’

Haar vriend. Het lag voor de hand dat een rijzige, roodbruine schoonheid als zij een vriend had. Zo ging het nu eenmaal.

‘En u?’ vroeg ze.

‘Hetzelfde. Vriendje bij Psychologie. O ja, geen u, ik heet Andy. Andy McGee.’

‘Ik heet Vicky Tomlinson. En dit maakt me een beetje nerveus, Andy McGee. Als ik nou eens een bad trip krijg of zo?’

‘Dit lijkt me tamelijk licht spul. En al zou het een berucht zuur zijn... laboratoriumzuur is anders dan het spul dat je op straat kunt kopen, is me verteld. Heel zuiver, heel mild en toegediend onder heel rustige omstandigheden. Wie weet spuiten ze er suikerwater in,’ zei Andy grinnikend.

‘Weet jij veel van lsd af?’ vroeg ze met een scheef lachje, dat hij geweldig boeiend vond.

‘Heel weinig,’ bekende hij. ‘Ik heb het tweemaal gebruikt – twee jaar geleden een keer en vorig jaar een keer. In zekere zin voelde ik me er prettig bij. Het maakte mijn hoofd helder... althans zo voelde het aan. Naderhand leek een boel oude troep gewoon verdwenen. Maar ik zou er geen geregelde gewoonte van willen maken. Ik heb niet graag dat de controle over mezelf me ontnomen wordt. Mag ik je een cola aanbieden?’

‘Nou, graag,’ zei ze en ze liepen door naar de studentensociëteit. Ze dronk ten slotte tweemaal een cola van hem en ze brachten de

middag samen door. 's Avonds namen ze een paar biertjes in het buurt-café. Het bleek dat zij en haar vriend op het punt stonden uit elkaar te gaan en ze wist niet goed hoe ze iets dergelijks moest hanteren. Hij begon zich te verbeelden dat ze getrouwd waren, zei ze tegen Andy; hij had haar absoluut verboden aan het experiment van Wanless mee te doen. Juist om die reden was ze doorgegaan, had de machtiging getekend en was nu van plan mee te doen, ook al was ze min of meer bang.

'Die Wanless ziet er echt uit als een gekke dokter,' zei ze en maakte kringen op de tafel met haar bierglas.

'Wat vond jij van dat kunstje met de sigaretten?'

Vicky giechelde. 'Rare manier om met roken op te houden, hè?'

Hij vroeg haar of hij haar mocht afhalen op de ochtend van het experiment en dat had ze dankbaar aangenomen.

'Ik zou het plezierig vinden dit met een vriend door te maken,' zei ze en keek hem met haar open blauwe ogen aan. 'Ik ben echt een beetje bang, zie je. George was zo – ik weet niet – *onvermurwbaar*.'

'Waarom dat? Wat zei hij dan?'

'Dat is het nu juist,' zei Vicky. 'Hij wilde in feite niets zeggen, alleen dat hij Wanless niet vertrouwde. Hij beweerde dat haast niemand aan de Faculteit dat doet, maar er zijn er heel wat die zich voor zijn tests opgeven, omdat hij een vinger in de pap heeft bij het toewijzen van assistentschappen. Nou ja, ze weten dat het veilig is, want hij spoelt hen gewoon weer door.'

Hij greep over de tafel heen haar hand. 'Vermoedelijk zullen we allebei toch schoon water krijgen,' zei hij. 'Zet het van je af, meid. Het komt best in orde.'

Maar het bleek niet in orde te komen. Allerminst.

3

'Albany, meneer, het vliegveld. Hé meneer, we zijn er.'

Een hand die hem heen en weer schudde. Zijn hoofd op zijn nek deed draaien. Gruwelijke hoofdpijn – jesus! Bonken, vlijmende pijn.

'Hé meneer, dit is het vliegveld.'

Andy deed zijn ogen open, sloot ze weer tegen het felle licht van een natriumlamp boven hem. Er klonk een gruwelijk gierend janken dat

luider en luider werd, en hij kromp ineen. Het was alsof er stalen stopnaalden in zijn oren werden gestoken. Vliegtuig. Steeg op. Het begon hem duidelijk te worden door het rode pijnwaas heen. O ja, dokter, ik herinner het me allemaal weer.

‘Meneer?’ zei de taxichauffeur bezorgd. ‘Meneer, voelt u zich wel goed?’

‘Hoofdpijn.’ Zijn stem leek van ver weg te komen, bedolven onder het rumoer van het straalvliegtuig, dat gelukkig begon af te nemen. ‘Hoe laat is het?’

‘Bijna middernacht. Het verkeer schoot maar niet op. Mij hoeft u niets te vertellen. Bussen rijden er niet meer, als u daarop gerekend had. Zal ik u maar naar huis rijden?’

Andy tastte zijn geest af naar het verhaal dat hij de chauffeur had verteld. Dat moest hij zich herinneren, monsterlijke hoofdpijn of niet. Wegens de echo. Als hij zijn eerste verhaal ook maar ergens tegensprak, kon er een ricochet-effect optreden in de geest van de chauffeur. Het kon vervagen – dat zou het waarschijnlijk doen – maar het hoefde niet. De chauffeur kon er zich op één punt in vastbijten, er een fixatie op krijgen; even later zou het niet meer onder controle zijn, de chauffeur zou aan niets anders meer kunnen denken; nog even later zou zijn brein er eenvoudig door verscheurd worden. Dat was eerder gebeurd. ‘Mijn wagen staat op de parkeerplaats,’ zei hij. ‘Alles is geregeld.’

‘O.’ De chauffeur lachte even, opgelucht. ‘Glyn zal dit niet willen geloven, ziet u. Hé, mij hoeft u niets te...’

‘Ze gelooft het vast wel. U gelooft het toch ook?’

De chauffeur grijnsde breed. ‘Ik heb de poen om het te bewijzen, meneer. Bedankt.’

‘U wordt bedankt,’ zei Andy. Worstelen om beleefd te blijven. Worstelen om door te gaan. Voor Charlie. Als hij alleen was geweest, zou hij allang een einde aan zijn leven hebben gemaakt. Een mens was niet in staat zo’n pijn te verdragen.

‘Bent u werkelijk in orde, meneer? U ziet zo wit.’ ‘Ja, prima, bedankt.’ Hij begon Charlie wakker te schudden. ‘Hé, meid.’ Hij vermeed het haar naam te noemen. Misschien hinderde het niet, maar voorzichtig zijn was even gewoon geworden als ademen. ‘Wakker worden, we zijn er.’

Charlie mompelde iets en probeerde van hem weg te rollen. ‘Kom pop, wakker worden liefje.’

Charlie sloeg haar ogen op – de open blauwe ogen die ze van haar moeder had – en ze ging rechtop zitten, haar gezicht wrijvend. ‘Papa? Waar zijn we?’

‘Albany, pop. Het vliegveld.’ Zich over haar heen buigend fluis-terde hij: ‘Nog niets zeggen.’

‘Oké.’ Ze lachte tegen de taxichauffeur en de chauffeur lachte terug. Ze schoof de taxi uit en Andy volgde haar, trachtend niet te wankelen.

‘Nog eens bedankt, meneer,’ zei de chauffeur. ‘Hoor eens, de prijs was prima. Mij hoeft je niets te vertellen.’

Andy drukte de toegestoken hand. ‘Tot ziens.’

‘Oké. Glyn zal niet geloven wat er gebeurd is.’

De chauffeur stapte in en scheurde weg van de geelgeverfde trottoirband. Er steeg weer een straalvliegtuig op, de motoren gingen sneller en sneller draaien, tot Andy het gevoel had dat zijn hoofd in tweeën zou splijten en als een holle kalebas op de grond vallen. Hij wankelde even en Charlie klemde beide handen om zijn arm.

‘O, papa,’ zei ze en haar stem klonk uit de verte.

‘Naar binnen. Ik moet gaan zitten.’

Ze gingen naar binnen, het meisje in de rode broek en het groene bloesje, de forse man met verward zwart haar en gebogen schouders. Een kruier van de luchthaven zag hen gaan en dacht dat het schandelijk was, een grote kerel die daar na twaalf uur ’s nachts nog rond-doolde, straalbezopen zo te zien, met een dochttertje, dat al uren in bed had moeten liggen, dat hem verder hielp als een blindengeleide-hond. Dat soort ouders moesten ze steriliseren, dacht de kruier.

Even later waren ze de elektronisch bewaakte deuren binnenge-gaan en de kruier dacht niet meer aan hen tot zo’n veertig minuten later, toen de groene wagen langs de trottoirband stopte en de twee mannen uitstapten om hem te ondervragen.

Het was tien minuten over twaalf. De hal van de luchthaven was overgedragen aan vroege-ochtendpassagiers: militairen die van ver-